

POLSKÝ ROMANTIZMUS. ADAM MICKIEWICZ

Historický rámec

Sarmatská kultura a politický kolaps Polsko-Litevské republiky: dělení Republiky 1772; 1793; 1795

Stanisław August Poniatowski a pokusy o reformy:

1773 – Komisja Edukacji Narodowej

1788 – 1792 působí Velký čtyřletý sněm (zrušení *liberum veto*; dědičný trůn)

1791 – Přijatá Konstituce Republiky.

1799 – 1807: největší sláva Napoleona. 1807: Napoleon vítězí u Jeny nad vojskem Pruska. V okupovaných teritoriích se na základě Tilsitské dohody zakládá Varšavské knížectví.

1815: Vídeňský Kongres. Vznik tzv. Kongresového polského království.

1815–1830: relativní klid; aktivně působí univerzita ve Vilniusu.

1822: „počátek“ romantizmu (Mickiewicz, *Ballady i romanse*)

1831: povstání; represe ze strany Ruska.

1831–1850: v emigraci vznikají nejdůležitější díla polského romantizmu.

1863: povstání; represe; „konec“ romantizmu.

Adam Mickiewicz (1798 – 1855)

Nar. ve městě Nowogródek (dnes v Bělorusku); otec – drobný šlechtic, právník.

1815–1819 Studium na Vilniuské univerzitě.

1823/1824 Odsouzen za účast v nelegálních studentských organizacích: zákaz bydlení v „západních provinciích“

Ruské říše; povinnost pracovat v přiděleném místě: 1824 St. Peterburg → 1825 Odesa → 1826-1828 Moskva.

1829 odjezd do zahraničí (Německo, Švýcarsko, Itálie).

1831 polské povstání a váhavý postoj A. M.

1832 Drážďany.

1832 (od listopadu) žil v Paříži.

1834 založil rodinu s Celinou Szymanowskou.

1840-1844 učil v Collège de France na Katedře slovanských literatur.

1848-1849 pokusy o politickou aktivitu: organizování polské protirakouské legie v Itálii; vy-

dávání socialistického časopisu *La Tribune des Peuples* (Tribuna národů).

Sankce francouzské vlády. Bída.

1852-1855 bibliotekář v pařížské knihovně Arsenálu.

1855 cesta do Konstantinopole v Turecku, kde se účastnil organizování legii pro válku s Ruskem.

26 listopadu 1855 nečekaně zemřel na cholera. Pohřben v Paříži.

1890 ostatky převezeny do Wawelu v Krakově.

Kulturní kontext

Sarmatismus a osvícenství.

1815-1830 nejintenzivnější rozvoj Vilniuské univerzity.

Generace „klasicistů“: Jan Śniadecki (rektor VU); Gotfryd Ernest Groddeck (prof. klasické

literatury), Leon Borowski (prof. novodobé literatury), Joachim Lelewel (historik); Ignacy Onacewicz (historik).

1816-1822 týdeník *Wiadomości brukowe* (Pouliční zprávy) a skupina „Szubrawců“.

Skupina kamarádů A. M. na VU: Tomasz Zan; Jan Czeczot; Józef Jeżowski; Onufry Pietraszkiewicz; Franciszek Malewski.

1817-1823/1824 Organizace *Filomatů* („přátelé vědy“) a *Filaretů* („mravní“) na VU.

Dílo Adama Mickiewicze (výběr):

1822 Ballady i romanse (Programová báseň

„Romantyczność“)

1823 Grażyna

1823 Dziady (II, IV)*

1826 Sonety Krymskie

1828 Konrad Wallenrod

1832 Dziady (III)*

1834 Pan Tadeusz

* Číslování jednotlivých částí Mickiewiczovy poémy *Dziady* není konsekventní. Nejdřív napsal druhou část, potom – čtvrtou. První část zůstala nedokončená (místo ní začíná poéma básní *Upiór*). O té části, která měla být mezi částí druhou a čtvrtou (tzn. „původní“ třetí), nic nevíme. *Upiór*, druhá a čtvrtá část – to jsou tak zvané „Vilniuské *Dziady*“, byly vydány tiskem r. 1823 ve Vilniusu. Roku 1832 Mickiewicz zahájil v Drážďanech práci na nové části poémy. Očísloval ji jako „třetí“, maje na mysli dvě již dříve napsané části. To jsou tak zvané „Drážďánské *Dziady*“.